

Εμβόλια για COVID-19: Ο ρόλος των ενισχυτικών δόσεων

Στις 29 Μαρτίου το Ομοσπονδιακό Πρακτορείο Φαρμάκων (FDA) των Ηνωμένων Πολιτειών αδειοδότησε την χορήγηση 2^{ης} ενισχυτικής δόσης των εμβολίων mRNA της Pfizer ή Moderna 4 μήνες μετά την λήψη της 1^{ης} ενισχυτικής δόσης οποιουδήποτε αδειοδοτημένου εμβολίου για COVID-19. Ωστόσο η ανακοίνωση δεν ακολουθήθηκε με ισχυρή σύσταση προς τους δικαιούχους να σπεύσουν να κάνουν την 2^η ενισχυτική δόση.

Συγχρόνως όμως ξεκίνησαν συζητήσεις για την υψηλή πιθανότητα να χρειαστεί 3^η ενισχυτική δόση (5^η δόση) σε όσους επιλέξουν να κάνουν την 2^η ενισχυτική δόση (4^η δόση) άμεσα. Σε αυτό το πλαίσιο, οι Καθηγητές της Ιατρικής Σχολής του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, **Γκίκας Μαγιορκίνης** και **Θάνος Δημόπουλος** (Πρύτανης ΕΚΠΑ) ανασκοπούν το ρόλο των ενισχυτικών δόσεων με βάση τις πειραματικές μελέτες.

1. Διευρύνουν την αντισωματική απάντηση

Αρκετές μελέτες έχουν δείξει ότι η χορήγηση ενισχυτικών δόσεων έχει ως αποτέλεσμα να παράγονται αντισώματα που μπορούν και αναγνωρίζουν ένα ευρύτερο φάσμα στελεχών του κορωνοϊού. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα μέσω των ενισχυτικών δόσεων να γίνεται εφικτή η εξουδετέρωση νέων παραλλαγών.

2. Ανεβάζουν τον τίτλο αντισωμάτων

Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι μετά από τις ενισχυτικές δόσεις αυξάνεται ο τίτλος των αντισωμάτων που κυκλοφορούν στο αίμα και συνεπώς στους ιστούς (π.χ. στο βλεννογόνο της μύτης). Αυτό έχει ως συνέπεια να βελτιώνεται η προστασία έναντι λοίμωξης, αλλά η διάρκεια των αυξημένων αντισωμάτων είναι σχετικά μικρή, υπολογίζεται γύρω στους 3 με 4 μήνες.

3. Επεκτείνουν τα κύτταρα μνήμης

Η κυτταρική ανοσία είναι αυτή που είναι κυρίως υπεύθυνη για την προστασία από βαριά λοίμωξη. Τα εμβόλια επεκτείνουν τον στρατό των κυττάρων που είναι «κομμένα-ραμμένα» για να αναγνωρίζουν τον κορωνοϊό. Μετά από κάθε ενισχυτική δόση αυτό ο στρατός επεκτείνεται τόσο σε αριθμό όσο και σε δυνατότητες αναγνώρισης.

Επαληθεύθηκαν οι πειραματικές μελέτες από τις κλινικές μελέτες;

Τα στοιχεία που ανέλυσε ο FDA έδειξαν ότι σε όσους έκαναν την 2^η ενισχυτική δόση (4^η δόση) αποκαταστάθηκε κατ' ουσίαν η ανοσολογική προστασία σε επίπεδα που είχαν λίγο μετά την 1^η ενισχυτική δόση (3^η δόση) και πιθανώς να υπήρχε ένα μικρό επιπλέον όφελος. Σε σχέση, λοιπόν, με την 1^η ενισχυτική δόση, η 2^η ενισχυτική δόση δεν φαίνεται να αυξάνει σημαντικά την άμεση προστασία που προσφέρεται μετά από 20 ημέρες από την λήψη του εμβολίου. Να θυμίσουμε ότι μεταξύ 1^{ης} ενισχυτικής δόσης και 2^{ης} δόσης υπήρχε σημαντική διαφορά της ποιότητας και της ποσότητας της ανοσολογικής απάντησης. Από την άλλη μεριά στην 2^η ενισχυτική δόση αυτό που παρατηρούμε είναι κυρίως μία αποκατάσταση της ανοσίας παρά μία επέκταση-περεταίρω ωρίμανσής της.

Με απλά λόγια η ανοσία που έχει κάποιος 20 ημέρες μετά την 1^η ενισχυτική και την 2^η ενισχυτική δόση φαίνεται να είναι παρόμοιας ποιότητας και ποσότητας. Καθώς όμως περνάει ο καιρός, περίπου 4-6 μήνες μετά φαίνεται ότι εξασθενεί η ανοσία και η 2^η ενισχυτική δόση αποκαθιστά αυτή την εξασθένιση.

Συνεπώς, το ερώτημα καταρχήν που τίθεται είναι ποιοι έχουν ανάγκη αυτή την αποκατάσταση της ανοσίας και σε ποιο χρονικό σημείο θα πρέπει να στοχεύουμε ώστε να έχουμε το βέλτιστο δυνατό αποτέλεσμα. Για τους ανοσοκατεσταλμένους η απάντηση είναι πιο εύκολη, για αυτό είναι πιθανό να δούμε αδειοδότηση για ενισχυτικές δόσεις ανάλογα με το ιστορικό του ασθενούς και σύμφωνα με τις συμβουλές του θεράποντος ιατρού. Για το γενικότερο πληθυσμό είναι λίγο πιο ασαφείς ακόμα οι κατευθύνσεις. Το όφελος είναι πιο ξεκάθαρο για άτομα μεγάλης ηλικίας, ενώ για τους πιο νέους η εξασθένηση της ανοσίας φαίνεται να είναι πολύ λιγότερο σημαντική. Αυτός είναι και ο λόγος που καταρχήν η αδειοδότηση στοχεύει τους άνω των 50. Η συζήτηση για μία επιπλέον ενισχυτική δόση το φθινόπωρο βασίζεται στο γεγονός ότι λόγω της εξασθένησης της ανοσίας και της μεγαλύτερης μεταδοτικότητας που αναμένουμε τους ψυχρούς μήνες, είναι πιθανό να χρειαστεί μία επιπλέον ενισχυτική δόση λίγο πριν το φθινόπωρο για τους ηλικιωμένους. Σε κάθε περίπτωση φαίνεται ότι πρόκειται για μία δυναμική γνώση που εξελίσσεται και ακόμα υπάρχουν ερωτήματα που δεν έχουν απαντηθεί.